

Una introducció al món hel·lènic

Carles Riba

Resum de literatura grega.

Antologia de textos

Pròleg d'Eusebi Ayensa

Cal·lígraf, Girona, 2013.

Una constant del pensament occidental és la tornada cíclica de la mirada al món grec. Carles Riba és un dels protagonistes d'aquest tornar a les fonts de la nostra literatura i, en definitiva, del pensament, arrel de la modernitat i també de la postmodernitat. Ara que sembla estar en desús i passant per moments crítics la formació humanística, ens arriba aquesta reedició del text de Riba, publicat originàriament el 1927 i que recull les classes impartides a l'Escola Superior de Bibliotecàries del 1916 al 1924. Pretenia ser una introducció al món grec i no un estudi radical; tanmateix, als ulls contemporanis, se'ns presenta com una síntesi concentrada i bàsica per a introduir-se al món hel·lènic. La mirada de Riba és perspicaç, aguda, i sap posar a l'abast del lector mitjà uns coneixements elementals d'aquells referents universals que travessen totes les teories crítiques i arriben a l'actualitat. Simplicitat i aprofundiment fan d'aquestes pàgines una lectura exquisida cap a l'origen de les nostres lletres: un origen diví, mític, tan sovint oblidat, menystingut. Aquesta edició està acompanyada d'una breu antologia de textos i un pròleg preparats per Ayensa: una bona pensada, ja que, sense treure la càrrega magistral de Riba, l'exemplifica amb un breu tast literari que facilita més l'acostament al món antic. El pròleg i els editors, que fan l'esforç de retornar-nos aquesta peça imprescindible, potser volen arribar a un públic difús, sense nord en la seva majoria, com són els estudiants de secundària i de batxillerat. Arribarà el llibre a

aquests estudiants? Sembla difícil, però és cert també que molt sovint els llibres fan la seva via pròpia un cop editats i aquest podria ser-ne un cas exemplar. Riba interessa i trobarà els seus lectors. El seu mestratge té actualitat i les seves aportacions continuen essent clau, ancoratges que no podem perdre perquè ens perdriem nosaltres mateixos com a col·lectivitat i com a civilització.— G.O. de L.B.

La Guerra de Successió i les dones

Patricia Gabancho

Les dones de 1714

Columna, Barcelona, 2014.

Patricia Gabancho ens ofereix un llibre curiós, que li ha estat encarregat per la regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona i que representa una bona contribució a la commemoració del tricentenari del 1714. Sense cap pretensió d'escriure un llibre d'història ni de redactar les biografies de les dones que destacaren en aquell moment, l'autora presenta una visió general de determinats aspectes del desenvolupament de la Guerra de Successió a Catalunya i hi intercala la intervenció d'algunes dones, que van de la reina Elisabet Cristina de Brunsvic a la monja cistercenca Manuela Desvallés, passant per l'espia Marianna de Copons o la vídua del general Moragues, Magdalena Giralt, i fins i tot dedicant un capítol a la llegendària santa Eulàlia, patrona de Barcelona. Es tracta en total de vuit capítols, en cada un dels quals l'autora resumeix fragments de converses amb historiadors poc o molt especialistes en les matèries de què s'ocupa. Tot plegat constitueix una obra singular, que ens fa venir ganes de saber-ne més i que sens dubte estimularà algun historiador a treballar amb més profunditat

uns temes dels quals, com confessa Patricia Gabancho, sovint tenim molt poca informació, malgrat l'enorme pes que sempre han tingut les dones en la vida quotidiana— A.C.

El modernisme a Barcelona

Raquel Lacuesta Contreras i

Xavier González Toran

El modernisme perdut. La

Barcelona antiga

Editorial Base i Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 2013.

Aquest llibre és fonamentalment un àlbum de fotografies tristes: tot un seguit de documents i de fitxes breus o no tan breus que els comenten, referents al nombrós i sovint important patrimoni modernista de Barcelona desaparegut al llarg dels anys. Hi trobem successivament capítols sobre el recinte de l'Exposició Universal del 1888, a partir de l'Arc de Triomf encara conservat; sobre edificis al voltant de la Barceloneta i del front marítim; al Paral·lel, el Poble-sec i Montjuïc; a la Rambla i el Barri Gòtic; al Raval; a la plaça de Catalunya, el carrer de Pelai i el seu entorn, i al voltant de la plaça d'Urquinaona. Es tracta d'un conjunt molt variat, que va d'edificis sencers a quioscos o a comerços o restaurants o similars construïts dins edificis anteriors i posteriorment modificats o suprimits. Tot plegat és una bona mostra de l'enorme quantitat de patrimoni perdut, a causa de la incúria, dels bombardeigs de la guerra civil, del menyspreu per un art poc valorat en un cert moment o per conveniències de tipus especulatiu. Hem d'agrair als autors l'esforç que han fet per recuperar-lo d'alguna manera i a l'Ajuntament de Barcelona que hagi fet possible l'edició del llibre, ben maquetat, relligat adequadament i amb uns índexs onomàstic i toponímic que en faciliten la consulta.— G.B.

L'Europa del segle XX

Agustí Pons

1914-2014. Per entendre

l'Europa del segle XX

Pòrtic, Barcelona, 2014.

Agustí Pons ens ofereix un llibre singular, en el qual reflexiona intel·ligentment sobre l'Europa del segle XX a partir de deu llibres importants, completats amb una bibliografia molt més extensa. Cada un dels llibres, d'èpoques diverses i d'autors i gèneres molt variats, li permet de tractar d'alguns dels aspectes més rellevants del segle: l'Europa d'abans del 1914, és a dir, l'anterior a la Primera Guerra Mundial; el triomf del comunisme a Rússia i el terror dels gulags soviètics, el descrèdit de la democràcia, la Segona Guerra Mundial vista per Churchill, el nazisme i els camps d'extermini, la dona i l'estat del benestar vistos a través de Simone de Beauvoir, el franquisme passat per l'òptica de Paul Preston, el crepuscle de la democràcia i Ferran Sàez, i la decadència d'Occident pronosticada per Spengler. L'autor assegura que és un periodista i que els periodistes no són intel·lectuals ni tenen l'obligació de competir en la creació de teories més o menys brillants sobre el present i el futur de la humanitat, però en realitat sí que dóna una visió coherent i racional de l'evolució del segle XX, que agradarà o no agradarà segons la mentalitat de les persones que la llegeixin, però que segur que no deixarà ningú indiferent.— B.B.